

מלון יקרון והדושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

הכנה למתן תורה

השעה שבו מרגיש הוא קרבת ה', ויש לכל ישראל זמנים בהתגלות. והעבודה בשעה זו היא כמו שאמר החידושי הרי"ם ע"ה על הפסוק (תהלים לב ו) 'על זאת יתפלל אליך כל חסיד לעת מצוא', כי כשזוכים לאיזה התגלות צריכים לראות שיהיה נקבע בלב היטב להיות דבר של קיימא, וזה הכוונה 'ביום טובה היה בטוב', שיהיה כל מציאות הוייתו כלול בטוב המתגלה באותו יום, ואם הוא שקוע בטוב ואינו מסיח דעת ממנה אזי מתקיים בהוייתו יהא, שנשאר הדבר להיות בר קיימא.

שעה של הארה מכח הקול ממתן תורה שלא פוסק בכל הדורות

מהיכן ישנו כח ייחודי זה בבני ישראל, שלכל אחד יש זמני התגלות עד שיכול הוא וצריך לקחת ההארות לזמנים אחרים שבהם נסתרת הקדושה, תשובתה תהיה, כי כך טבע הקב"ה בנשמות ישראל עם קרובו מעת מתן תורתנו הקדושה שהיו בו כל ישראל שבכל הדורות 'את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה' (דברים כט יד), שכל נשמות שעתידין להיות אף הן עמדו לפני הר סיני.

וכח מעמד זה אינו נפסק לרגע שכך נאמר (דברים ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ומתרגם אונקלוס 'לא פסק', וכמו שאמרו צדיקים הכוונה שקול זה של מתן תורה מתלווה והולך בכל זמן ועת, והוא אותו הבת קול הנשמעת בכל יום מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב), והיא הבת קול האומרת שובו בנים שובבים, ומכניסה בכל אחד הרהורי תשובה בכל יום ויום. שכל התעוררות שיש לו לאדם לתשובה היא מכח הבת קול היוצאת בכל יום מהר חורב, שהיא המשך אותו הקול דמתן תורה שאינו פוסק לעולם.

אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה' ופירש השפת אמת (ויצא תרנג"ד ד"ה סולם) שלכל אחד יש את

לכל אדם יש עת מצוא ושעה של הארה בכל אחד מישאל יש זמנים שמאירים לו יותר או אפילו רגעים מסוימים, שכך

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

היוצא לדרך משתנים פניו והיושב בביתו נשאר בצורתו

וּבְנִסְעַי הַמְשַׁכֵּן יוֹרִידוֹ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֻנַּת הַמְשַׁכֵּן יִקְיֵמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם (א נא). יש לפרש זאת בדרך דרש על פי דברי הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה, ויש שהביאו מאמר זה בשם החוזה מלובלין ע"ה, דהנה, שתי פעמים הוזכר 'אשרי' בספר התהלים על סדר אותיות האל"ף ב"ת, האחד 'אשרי יושבי ביתך' (פד ה) שתיקנו לאמרו בתפילה יחד עם פרק 'תהילה לדוד' (פרק קמה) המסודר לפי אל"ף ב"ת, והשני 'אשרי תמימי דרך' (ק"ט א). אך בעוד 'אשרי יושבי ביתך' נאמר בסדר א' ב' בחד אפא, כלומר, פעם אחת בכל אות, השני - 'אשרי תמימי דרך', נאמר בתמימי אפיין, מדוע.

כי 'אשרי יושבי ביתך' משבח את היושב בביתו שנשארים פניו כפי שהיה עד עתה, אך 'תמימי דרך' - הנזקק לצאת לדרך, משתנה צורתו ותארו לשמונה פנים, שאינו יכול להישאר בתומו ובצדקותו כפי שהיה עד עתה. וכמו שאמרו משמו של החוזה מלובלין ע"ה בפסוק (להלן ט יג) 'והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה' מפני מה איש זה טהור הוא, משום 'ובדרך לא היה' ולכך לא הפסיד את קנייניו הרוחניים אשר נאבדים חלילה כאשר יוצא לדרך וחלילה אינו שומר את עיניו.

ולכן ב'אשרי יושבי ביתך' אומרים בסוף הפרק 'תהילת ה' ידבר פי', ואילו בסוף פרק 'אשרי תמימי דרך' נאמר 'תעיתי כשה אובד', שהרוצה לשמור נכסיו וקנייניו הרוחניים, ימנע עצמו עד כמה שיכול מלהסתובב בדרך, שלא ימצא עצמו חלילה בבחינת 'תעיתי כשה אובד'. ואף היוצא לדרך לשמור עיניו לבו ומוחו שיישמרו בטירתם, ואז ייאמר עליו 'אשרי תמימי דרך' - ההולכים בתורת ה', כי אשרי ואשרי חלקו של האדם שכאשר אין לו ברירה ונצרך ללכת בעיר ובשווקים, עם זאת הולך בתורת ה' וכפי ציווי התורה - 'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' (להלן טו לו), ומוחו תפוס בתורת ה'.

זהו הנאמר בכתוב בנסוע המשכן יורידו אותו הלוויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלוויים לרמוז לנו כי בנסוע המשכן אף אם הוא בדרגת קדושה בבחינת משכן שזכה לעשות מעון ומשכן לשכינה הקדושה בתוכו, אך אם הוא בנסוע שאינו ספון בד' אמות של הלכה אלא נוסע מהכא להתם, אזי יורידו אותו, כלומר, עלול הוא לבוא לידי ירידה ח"ו. אך בחנות המשכן כשאדם נמנע ככל האפשר מלשוטט בחוצות ושומר עיניו יקימו אותו הלוויים תקומה ועלייה תהיה לו ואשרי חלקו בזה ובבא.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

זהירות שלא לטפס בעבודת ה' למעלה ממדרגתו

להתעלות למעלה ממדרגתם בבת אחת שלא בהדרגה, והיה בזה שינוי סדרי העולם שהאירו להם אורות מופלגים שלא לפי הכנתם, ואפילו שהיו ממש בדיוטא התחתונה והיו ערומים מן המצוות זכו להגיע למדרגות עליונות עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים, מכל מקום ירדו אחר כך ממעלתם, והיו צריכים לעמול במשך מ"ט ימי הספירה לחזור ולהגיע למדרגה זו בכוח מעשיהם.

מצות הגבלה כהכנה למתן תורה

ובדרך זו היתה ההכנה למתן תורה, שהצטוו בני ישראל להגביל עצמם לבלתי יתקרבו לפנים ממחיצתם, וזהו שנאמר להם (שמות י"ב) 'השמרו לכם עלות בהר', שתהיה העליה בהר ה' קימעא קימעא ולא בדרך דילוג וקפיצה, וכמו שהצטוו מיד אחרי מתן תורה 'ולא תעלה במעלות על מזבחי' (שם כ כג), וגם 'סיני' בגימטריא 'סלם', לרמז שתהיה עבודת ה' כעליה בסולם מדרגה אחרי מדרגה, בבחינת 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' (בראשית כח יב), ולא ידלג בבת אחת לראש המדרגות, אלא יקבע סולם על הארץ ויעלה מדרגה אחרי מדרגה עד שיגיע השמימה.

בפסוק זה נרמז אזהרה לעובד ה'

היה הרה"ק החתם סופר ע"ה מבאר, כי פסוק זה בא לרמז לכל הבא בשערי עבודת ה' ועז חפצו להתעלות בעילוי אחר עילוי בעבודתו את בוראו, עליו לדעת דברי התורה ולא יבוא לראות כבלע את הקודש שלא יבואו לבלוע הקדושה בפעם אחת שלא בהדרגה, כי על ידי זה ח"ו ומתו כמו שאמרו חז"ל (ברכות מג:): פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם. אלא על האדם מוטל להכיר את מקומו ודרגתו וכשיתקן וישלים דרגתו יוכל להעפיל לדרגה גבוהה הימנה, וכך כתב בחובות הלבבות (שער אהבת ה' פ"ז), צריך להיזהר לקנות מידות טובות לאט ובמתנות, כדי שיתרגל להתנהג בהם, ויזהר שלא להרבות בעבודתו יותר מיכולתו כדי שלא יאבד מה שכבר יש לו, כי ריבוי השמן בנר הוא סיבה להיחלשות האור.

פסח ודם מילה, ובצאתם ממצרים כשבאו למרה נתן להם שבת וכיבוד אב ואם ודינים, ובמעמד הר סיני ציוה להם עשרת הדברות, עד שבערבות מואב השלים לצוות להם את כל התורה.

מביא רבינו בחיי משל להבנת הדברים, משל לאדם היושב זמן רב בחושך, ואם יצא פתאום ויסתכל בשמש יחשכו עיניו ותסתכן ראייתו, ולכן צריך שיסתכל באור מעט מעט עד שיתרגל בכך. וכשם שיקרה זה באור השמש, הוא הדין והוא הטעם בעצמו באור השכל, כי הדברים השכליים בדמיון הדברים הטבעיים, כי יקרה לשכל כמקרה החושים, וכוחות הנפש הלא הם קשורים עם כוחות הגוף. לכן מצינו בענין השגתו יתברך שיצטרך האדם לחנך שכלו מעט מעט, ובזה תהיה השגתו עולה ומתרחבת והולכת, כענין אור השחר שמתחיל לזרוח מעט אור ואחר כך הולך ומרחיב. ומי שעושה מעשיו במחשך ולא זרח עליו אור התורה, אסור לו לקפוץ בפעם אחת, אלא מעט מעט ירגיל עצמו להיטיב מעשיו, כדי שלא יכביד עליו עול התורה שמא תקוץ בו נפשו.

משל שתהיה העבודה בהדרגה

צא ולמד גם מה שכתב בספר עקידת יצחק (שער צב) שאין נדרש מהאדם להגיע בבת אחת אל השלימות, אלא מעט מעט יעלה עד לראש המדרגות, והמשיל משל למלך שציוה על עבדו לטפס לראש מגדל גבוה, והיה המגדל סגור מכל עבריו ואין דרך לטפס לראשו, התיירא העבד כיצד יעלה בידו להגיע לראש המגדל הגבוה, אמר לו חכם אחד, בודאי אין ביכולת בן אדם להגיע בבת אחת לראש המגדל, אבל העצה לכך היא לעלות ולטפס מעט מעט, ויעשה לו סולמות שיקרבוהו בדרך אל הגג, וכך יוסיף ויטפס עד שיצליח להגיע לראש המגדל. כן הוא גם בעבודת ה' בודאי שאי אפשר לשום אדם להגיע בבת אחת אל השלימות בעבודת ה', והדרך הנכונה היא להתחיל כפי יכולתו ולהוסיף להתעלות מעט מעט עד שיגיע אל השלימות.

יציאת מצרים שלא בהדרגה

ואף שביציאת מצרים זכו בני ישראל

וזאת עשו להם וחי ולא ימתו בגשתם את קדש הקדשים אהרן ובניו יבאו ושמנו אותם איש איש על עבדתו ואל משאו. ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו (ד יט-כ). כלל גדול מובא בספרים לכל הבא בשערי עבודת ה', שכאשר רוצה להתקרב אל הקדושה הן בענייני סור מרע והן בענייני עשה טוב, צריך להיזהר בזהירות יתירה שלא יבחר לעצמו דרך גבוהה ומדרגות עליונות שלמעלה מהשגותיו וכוחותיו, בין אם הם בגשמיות ובין אם הם ברוחניות, כי המטפס ועולה בלי הדרגה בפסיעה גסה ובפעם אחת, לא די שלא יעלה בידו להחזיק במעלות ומדרגות מופרזות אלו שאינם תואמות לפי מצבו ומעמדו, אלא אף גם זאת עלול ליפול ולרדת אף ממדרגתו אשר כבר עומד בה עתה. וכל זה הוא מעצת היצר הרע להכשיל את האדם, ולכן צריך להיזהר מאוד ולעלות בהדרגה מחיל אל חיל עד שיגיע למדרגה רמה וגבוהה ותתקיים בידו.

התקרבות משה רבינו היתה

בהדרגה

בדרך זו פירש רבינו בחיי (שמות ג א) את ענין מחזה הסנה שהתגלה למשה רבינו, שבתחילת דרכו בנבואה רצה הקב"ה לחנכו מעט מעט, ולהעלותו ממדרגה למדרגה עד שיתחזק שכלו, לכן בתחילה נראה היה לו כאילו אש גשמית בוערת בסנה, ולכן ביקש להתקרב ולבדוק במה השתנו אש וסנה זו משאר מיני אש וסנה אחרים, שכן אם היה יודע שזה מראה רוחני היה נמנע מהתקרב להסתכל בו. אחרי שהתחיל להתבונן באש התחזק שכלו והבחין שמלאך ה' מתגלה בתוך הסנה. ועוד הוסיף להתבונן עד שהתעלה יותר וראה במראה הנבואה את כבוד השכינה, וכך הגביהו מעט מעט והרגילו בהשגות אלוקיות, עד שיהיה בכוחו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

גם בני ישראל קבלו את מצוות

התורה מעט מעט

כן כשבא הקב"ה לתת תורה לעם ישראל, לא הכביד עליהם בפתע פתאום עול תרי"ג מצוות, אלא מתחילה במצרים כשהיו ערומים מן המצוות נתן להם דם

חיי הצדיקים בעולם הזה למען הבנים והתלמידים

כי זכות הוא לה להשפיע מאורה לזולתה, ע"כ דברי קדשו.

וכך מסופר על היהודי הקדוש ע"ה שחלה בעת שהותו בצל רבו הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה, כשהזכירו בנו רבי יהושע אשר מפוריסוב ע"ה לפני החוזה ע"ה שיעתיר בעבור אביו, אמר לו הרה"ק: לפעמים כשרואים בשמים על אדם מישראל שכבר גמר כל עבודתו שהיה לו לעבוד בעולם הזה, וכבר תיקן כל מה שהיה מוטל עליו לתקן בחלק שורש נשמתו, אם כן מוכרח להסתלק מהעולם. אך מאחר שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים (יבמות סד. חולין ס:) ולעבודתם, שולח אליו אנשים שיסעו אצלו ויסתופפו בצילו לדרוש ממנו את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ובזה יהיה לו עבודה מחדש בעולם הזה שהיא לתקן נשמות בני ישראל ולהדריכם בדרך הישר והרצוי לפני ה' יתברך, ובזה יוכל להיות שיסאר עוד בעולם.

הסתלקות בני אהרן מתוך דביקות עצומה עד שכלתה נפשם

והנה ממשיך החתם סופר ע"ה (תורת משה שם) לבאר שגם קדושי עליון אלו נדב ואביהוא, שהם 'מיודעיו של מקום', נתקרבו הרבה בעבודתם בדביקות עצומה בקדושה ובטהרה ובסילודין כשרפים ומלאכים וזכו להתפשטות הגשמיות, עד היותם בטלים ממציות ולהסתלקות נשמתם מחמת רוב כיסופין והשתוקקות ואהבת השם אשר בערה בהם, ולכך נאמר בהם (ויקרא טז א) 'בקרבתם לפני ה' וימותו'. והנה בספריהם של צדיקים ובכתביהם הרבו לבאר זאת, כשעיקר יסודם מדברים הנשגבים שכתב האור החיים הקדוש ע"ה בפירוש פסוק זה: שנתקרבו לפני אור העליון בחיבת הקודש ובזה מתו, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים וכו'. והוא אומרו בקרבנתם לפני ה', ואומרו וימותו בתוספות וא"ו, רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם, עכ"ל.

כדי שיהיה המשך להתגלות זו לבניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות.

הקב"ה מוסיף חיות לאדם כשמדריך את בניו ותלמידיו

והוא כעניין דברי החתם סופר ע"ה הידועים (תורת משה וירא ד"ה ונשתחוה ה-ב') שתכלית האדם אם יזכה באחריתו בעת צאת נשמתו להתקדש ולידבק באלקיו, והדיבוק נעשה ע"י המצוה בעשייתה, ואם יזכה באחריתו לעשות מצוה גדולה, כבר הפליגו חז"ל (שבת קיח.) 'יהא חלקי ממתי בדרך מצוה'. וככל שיתקדש יותר ימשך חלק הרוחני למעלה ויתקרב למקורו, ואם יזכה למות מחמת הקדושה הגדולה ההיא ויעלה כמו השלהבת המתדבקת באש הגדולה זה מיתת נשיקה, הנשמה נושקת ומתדבקת אל מקורה, ובה מת חנוך. וממשיך החתם סופר ע"ה ואומר: והנה כמה צדיקים היו זוכים למות בנשיקה בעת עסקם במצוה בקדושה גדולה, אבל לטובת בניהם ותלמידיהם המה נשארים בחיים.

הגם שאשרי האדם שחתמו ימיו מהרה נשארים הצדיקים לטובת בניהם ותלמידיהם

וכבר כתב הרמב"ם ע"ה באגרת לבנו והביאו החתם סופר ע"ה (שו"ת יו"ד הקדמה): ודע בני כי האדם המסכן בזה העולם השפל הנבזה אין לו מנוחה בו ואשריו למי שחתמו ימיו מהרה בלא טרדת נפשו, ע"כ. והקשה החתם סופר: ומעתה יפלא הלא עינינו רואות השרידים אשר ה' קורא, גם המה ינובון בשיבה, ובלי ספק כי הם השלימו נפשם בימי נעורם, ולהיכן אריכות ימים של אלו. אמור מעתה כי בודאי הם מצד עצמם כבר חתמו ימיהם, ואריכות ימים שלהם אינו לטובת עצמם, כי כבר שלמו ימיהם מצד כשרון נפשם, רק ה' יתברך מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם, שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם, ואין זה טלטול וטרדה להנפש,

וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקרבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם (ג ד). הקשו המפרשים מה באה התורה ללמדנו באמרה 'ובנים לא היו להם' מה קשר יש בזה לכך שמתו.

לביאורם של דברים יש להקדים ולבאר מאמר אחר שאמרו חז"ל (שבת פח:): ואמר רבי יהושע בן לוי, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיה"ש ה ו) 'נפשי יצאה בדברו', ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם. ולכאורה הדברים צריכים ביאור, האם אכן רצה הקב"ה שימותו, הרי הוריד עליהם טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, אם כן מלכתחילה מדוע פרחו נשמתם.

ועוד קשה בדברי בני ישראל לפני משה רבינו ע"ה (שמות כ טז) 'ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות'. והקשו צדיקים הרי נשמתן יצאה בדביקות עצומה וגעלה נפשם את בשרם, אם כן מה להם לבני ישראל לחשוש 'פן נמות' וכי יש לך תענוג גדול מזה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו למות מחמת דביקות וכיסופין לה' יתברך.

במתן תורה כלתה נפשנו להידבק באור פני מלך

אולם ביארו הצדיקים, כי אכן במעמד הר סיני ראו בני ישראל את המראה הנפלא מאורו יתברך, והגיעו למעלת המלאכים כדכתיב (תהלים פב ו) 'אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם' שמדבר על עת מתן תורה (ע"ז ה.), ולא זו בלבד, אלא עוד התעלו והגיעו לדרגה גבוהה יותר ממלאכי השרת. וכשהרגישו כי נתמלא כל העולם בשמים שמביאים תענוג, ובודאי בשמים אלו הנים משורש התענוג שמילא את כל חלל העולם, וראו את המראה הגדול והבהיר של 'וירד ה' על הר סיני' (שמות יט כ) שהרכין הקב"ה שכינתו וירד על הר סיני ופתח להם כל שבעת הרקיעים וראו שהוא יחיד, מרוב תשוקה ועריבות לא יכלו לעמוד ברשפי אש שלהבתיה ופרחה נשמתן בדביקות, אך הקב"ה החייה אותם והניחם בחיים

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל. עיצוב ועימוד: שוקי קנר

